

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 528/2014-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. septembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť M. H., zastúpeného advokátom Mgr. Jánom Lichnerom, Advokátska kancelária, Legionárska 7451/4, Trenčín, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tdo 3/2014 z 19. februára 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. H. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. júna 2014 doručená sťažnosť M. H. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Tdo 3/2014 z 19. februára 2014. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 21. júna 2014.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Bánovce nad Bebravou (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 T 29/2011-672 z 23. októbra 2012 bol sťažovateľ uznaný vinným

v bode 1 z prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona, prečinu ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona a z prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona, v bode 2 zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona (za skutok, podľa ktorého 20. septembra 2009 asi o 12.00 h v B. vzal do ruky nôž s čepeľou o dĺžke asi 10 cm, podišiel k Z. R., ktorá bola v tom čase spolu so svojou dcérou Z. M. na odchode z bytu, držiac na rukách ich spoločnú dcéru a svoju vnučku L. H., pričom svoju pravú ruku s nožom nasmeroval proti Z. R. a vyhrážal sa jej slovami, že ak mu dcéru nevydá, tak ju zabije, čo u poškodenej vzbudilo dôvodnú obavu o jej život a zdravie, a dcéru mu preto vydala) a v bodoch 3 a 4 zo zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), b), c) a d) Trestného zákona. Bol mu za to uložený súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov a 8 mesiacov so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia. Zároveň bol zrušený výrok o treste uložený skorším právoplatným odsudzujúcim rozsudkom.

Na základe odvolania sťažovateľa rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 23 To 137/2012-740 zo 7. februára 2013 bol zrušený výrok o treste rozsudku okresného súdu a pri nezmenenom výroku o vine bol sťažovateľovi uložený súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 6 mesiacov.

Sťažovateľ sa obrátil na ústavný súd a namietal vo vzťahu ku skutku v bode 2 rozsudku okresného súdu porušenie čl. 17 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru. V podanej sťažnosti tvrdil, že skutok, za ktorý bol v tomto bode uznaný vinným, nie je trestným činom, a to v dôsledku tvrdeného konania sťažovateľa v nutnej obrane vylučujúcej protiprávnosť jeho konania.

Uznesením ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 351/2013 z 13. júna 2013 bola sťažnosť odmietnutá. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ v súvislosti s bodom 2 rozsudku okresného súdu namietal nesprávnu aplikáciu normy hmotného práva, keď tvrdil, že skutok nie je trestným činom v dôsledku jeho konania v nutnej obrane, pričom na posúdenie tejto námietky je príslušný najvyšší súd v dovolacom konaní.

Riadiac sa právnym názorom, ktorý vyslovil ústavný súd, sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie z dôvodu ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. V dovolaní argumentoval, že skutok v bode 2 rozsudku okresného súdu neodôvodňuje jeho hmotnoprávnu kvalifikáciu ako zločin vydierania, a to vzhľadom na konanie v nutnej obrane vylučujúce protiprávnosť skutku, resp. konania sťažovateľa.

Napriek uvedeným skutočnostiam uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tdo 3/2014 z 19. februára 2014 bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté s poukazom na ustanovenie § 382 písm. c) Trestného poriadku, teda z dôvodu, že dovolanie neobsahuje žiaden z dôvodov dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. Uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 22. apríla 2014.

Podľa názoru sťažovateľa došlo k porušeniu označených článkov ústavy a dohovoru. V podanom dovolaní v súvislosti s námietkou, že konal v nutnej obrane vylučujúcej protiprávnosť jeho konania, poukazoval na to, že podľa čl. 41 ods. 4 ústavy starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov a práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov proti ich vôli odlúčiť len rozhodnutím súdu. Z ustanovenia § 28 ods. 3 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) vyplýva, že rodičovské práva a povinnosti vykonáva jeden z rodičov tiež vtedy, ak druhý z rodičov nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu. Tak to bolo aj v posudzovanom prípade, keď rodičovské práva vykonával 20. septembra 2009 iba sťažovateľ, pretože matka mal. L. H. nebola v tom čase ešte plnoletá. Keď sťažovateľ reagoval na to, že Z. R. bola na odchode z bytu aj s mal. L. a s ďalšou svojou dcérou Z. M. a odmietla mu vydať mal. L., ktorú držala na rukách, konal v nutnej obrane podľa § 25 Trestného zákona. Ochraňoval totiž právom chránený záujem spočívajúci v nerušenom výkone jeho rodičovských práv. Napriek tomu dospel najvyšší súd k záveru, podľa ktorého dovolanie neobsahuje žiadny z dôvodov dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. Podľa najvyššieho súdu teda sťažovateľ nenamietal nesprávne právne posúdenie zisteného skutku. Podľa presvedčenia sťažovateľa najvyšší súd mu neodôvodnene odňal možnosť konať pred súdom.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 6 Tdo 3/2014 s tým, aby bolo uznesenie z 19. februára 2014 zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Požaduje aj priznanie primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 2 000 €.

V osobnom podaní sťažovateľa z 1. septembra 2014 doručenom ústavnému súdu 3. septembra 2014 sťažovateľ uvádza, že „*touto cestou sa pripájam k ústavnej sťažnosti advokáta Mgr. Jána Lichnera, ktorú podal v mojom zastúpení dňa 20. 6. 2014.*“ V ďalšom sa vyjadruje k uzneseniu najvyššieho súdu a vyslovuje názor, podľa ktorého si tento dostatočne dôkladne nepreštudoval spisový materiál. Inak by totiž nemohol tvrdiť, že u sťažovateľa nebola zaručená riadna výchova a starostlivosť o dcéru. V tejto súvislosti poukazuje na listinné dôkazy nachádzajúce sa v trestnom spise. Dcére z jeho strany v skutočnosti žiadne nebezpečenstvo nehrozilo. Inkriminovaným konaním iba bránil zákonom ustanovené práva.

II.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tdo 3/2014 z 19. februára 2014 vyplýva, že ním bolo podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuté dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 23 To 137/2012 zo 7. decembra 2013. Podľa názoru najvyššieho súdu dovolacia námietka sťažovateľa, podľa ktorej skutok v bode 2 rozsudku okresného súdu nemožno považovať za zločin vydierania vzhľadom na konanie sťažovateľa v nutnej obrane [dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku], nie je dôvodná, a preto dovolanie bolo potrebné odmietnuť. Je totiž zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku [§ 382 písm. c) Trestného poriadku]. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je daný v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na inom nesprávnom hmotnoprávnom posúdení. Dovolanie je teda určené na nápravu právnych chýb rozhodnutia vo veci samej, pokiaľ tieto chyby spočívajú v právnom posúdení skutku alebo iných skutočností podľa noriem hmotného práva. Nesprávnym právnom posúdením zisteného skutku sa rozumie zistenie, že skutok bol napadnutým rozhodnutím kvalifikovaný

ako trestný čin, napriek tomu však nešlo o žiaden trestný čin, alebo išlo o iný trestný čin, prípadne obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa súdeným skutkom dopustil. Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie napríklad nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť trestného činu, príp. pochybenie súdu pri uložení úhrnného, súhrnného a spoločného trestu a toto ustanovenie sa vzťahuje aj na nesprávne posúdenie iných právnych predpisov. Skutočnosti, ktoré mali naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, spočívajúce v tom, že sťažovateľ konal v nutnej obrane, keďže dcéra bola v jeho starostlivosti, uvádzal sťažovateľ už v konaní vedenom okresným súdom a uviedol to aj v odvolaní. Nižšie súdy vyhodnotili jeho obranné tvrdenia ako účelové a krajský súd poukázal na zásadu proporcionality s tým, že sa vyžaduje, aby obrana nebola celkom zjavne neprimeraná útoku, pričom spôsob konania sťažovateľa vyhodnotil ako zjavne neprimeraný. Podľa najvyššieho súdu sú práva oboch rodičov, bez ohľadu na vek matky, rovnaké. K citovanému čl. 41 ods. 3 ústavy treba uviesť, že subjektom ochrany sú deti. Účelom ich ochrany je vytvorenie rovnakého právneho postavenia pre všetky deti bez rozdielu spočívajúceho v tom, či sa narodili zosobášeným rodičom alebo mimo manželstva. Matka poberala rodinné prídavky, sťažovateľ poberal rodičovský príspevok. Od 5. augusta 2009 mali trvalý pobyt na tej istej adrese. Pri hodnotení okolností, za akých bol trestný čin spáchaný, je potrebné vziať do úvahy a vyhodnotiť všetky skutočnosti. Maloleté dieťa v čase spáchania skutku nemalo ani 2 mesiace. Matka žila so sťažovateľom v neustálom strese, čelila rôznym fyzickým útokom, nadávkam a vyhrážkam z jeho strany. Za toto konanie bol sťažovateľ odsúdený. S poukazom na tieto skutočnosti matka 31. júla 2009 podala okresnému súdu návrh, aby jej boli priznané rodičovské práva a povinnosti a aby mal. L. bola zverená do jej osobnej starostlivosti s tým, aby sťažovateľovi bola určená vyživovacia povinnosť a Z. R. bola ustanovená za poručníčku mal. L. Preto hľadala ochranu a útočisko u svojej matky Z. R. Nie je možné kvalifikovať konanie sťažovateľa ako konanie v nutnej obrane, keď Z. R. brala mal. L. z tohto prostredia preč, pričom sťažovateľ sa jej vyhrážal s nožom v ruke, že si mal. L. nezoberie. V žiadnom prípade nejde o odvracanie žiadneho útoku sťažovateľom. Argumenty poukazujúce na práva podľa ústavy a zákona o rodine pri spôsobe života sťažovateľa a jeho správaní nie sú podstatné pre právnu kvalifikáciu jeho konania z 20. septembra 2009. Nie je vôbec potrebné konanie sťažovateľa

kvalifikovať ako konanie v nutnej obrane a zaoberať sa zásadou proporcionality. Konanie sťažovateľa tak, ako je uvedené v skutku, je správne kvalifikované. Sťažovateľ násilím a hrozbou násilia nútil, aby dieťa ostalo v jeho domácnosti. Nie je možné vynucovať si právo takýmto spôsobom. S poukazom na konštatované skutočnosti je právna kvalifikácia konania sťažovateľa v súlade so zákonom a nemôže ísť o konanie v nutnej obrane.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto

možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Jadrom sťažnosti je námietka, podľa ktorej najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa s poukazom na ustanovenie § 382 písm. c) Trestného poriadku, teda preto, že dovolanie neobsahuje žiadny z dôvodov dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. Pritom v skutočnosti sťažovateľ, opierajúc sa o právny názor ústavného súdu, poukazoval na nesprávne hmotnoprávne posúdenie skutku, ktorého sa dopustil, a to tým, že sa nevzalo do úvahy, že konal v nutnej obrane. Uplatnil teda dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Postupom najvyššieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred dovolacím súdom.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) časti vety pred bodkočiarkou Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolací súd na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, odmietne dovolanie, ak je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371.

Z pohľadu ústavného súdu treba konštatovať, že je už na prvý pohľad zrejmé, že sťažovateľ chápe argumentáciu najvyššieho súdu nesprávne, keď uvádza, že najvyšší súd jeho dovolanie odmietol preto, že neobsahuje žiadny z dôvodov dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. V skutočnosti totiž najvyšší súd vychádzal z ustanovenia § 382 písm. c) Trestného poriadku, keď dospel k zrejmému záveru, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

Z podrobného odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu nepochybne vyplýva, že podľa jeho názoru dovolanie síce obsahovalo dovolací dôvod nesprávneho hmotnoprávneho posúdenia skutku v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, avšak tento sťažovateľom uvedený dôvod nepovažoval najvyšší súd za naplnený, keďže podľa jeho podrobne zdôvodneného názoru o konanie v nutnej obrane nešlo.

Možno zhrnúť, že závery najvyššieho súdu sa javia ako dostatočné a presvedčivé, nijaké známky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti neobsahujú.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2014